

Avlastning av vårdpersonal genom vårdnära service

Sammanfattning av slutrapport
Februari 2022

"Att inte behöva stressa
även med
serviceuppgifterna ger
återhämtning. Nu kan
jag fördela min tid
utifrån vad som är viktigt
för mina patienter."

"Vi måste fortsätta gå mot
detta arbetssätt.
Vårdpersonal ska få
koncentrera sig på vård och
vi behöver ta hjälp av de
servicefunktioner som
finns omkring oss."

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
REGIONSERVICE

Vården står inför stora kompetensförsörjningsutmaningar och många medarbetare har belastats hårt under Covid-19-pandemin. Under hösten 2021 har 128 extra service-medarbetare avlastat vården i Västra Götalandsregionen.

I dag råder det brist inom drygt 60 procent av alla legitimationsyrken i hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen.¹ Denna kompetensobalans förväntas fortsätta under de kommande åren, när behoven i befolkningen ökar samtidigt som vi står inför stora pensionsavgångar.² Uppgiftsväxling är en av flera strategier för att möta dessa utmaningar.

Obalansen mellan tillgång och efterfrågan på sjuksköterskor och undersköterskor förväntas öka under kommande år.

Mot bakgrund av den tunga belastningen för flera verksamheter under pandemin beslutade personalutskottet i april 2021 att tillföra 36,8 miljoner kronor till ett initiativ med syfte att ge möjlighet till avlastning och återhämtning för vårdmedarbetare.

Inom initiativet har servicemedarbetare från Regionservice, den interna serviceleverantören i VGR, tagit över vårdnära serviceuppgifter som tidigare utförts av vårdpersonal. Totalt har motsvarande 128 servicemedarbetare stöttat ett 90-tal verksamheter vid tio sjukhus i regionen.

Exempel på vårdnära service-tjänster

- Slutstäd av vårdplatser
- Patienttransporter
- Stöd vid måltidshantering
- Stöd inom materialförsörjning

1: Socialstyrelsen, "Bedömning av tillgång och efterfrågan på legitimerad personal i hälso- och sjukvård samt tandvård - Nationella planeringsstödet 2021," 2019-2021.

2: SKR, "Möt välfärdens kompetensutmaning - rekryteringsrapport 2020," 2020; Koncernkontoret, VGR, "Regiongemensam plan för kompetensförsörjning," 2019.

Uppföljningen av initiativet visar en rad positiva effekter av uppgiftsväxling av vårdnära servicetjänster

Under hösten 2021 genomfördes en bred uppföljning av initiativet och dess effekter. De huvudsakliga metoderna som användes var enkäter och intervjuer riktade till sjuksköterskor, undersköterskor och vårdenhetschefer i deltagande verksamheter. Uppföljningen visar på tre huvudsakliga effekter av uppgiftsväxling av vårdnära service:

- ☒ **Förbättrad arbetsmiljö för vårdpersonalen**
- ☒ **Bättre nyttjande av kompetensen**
- ☒ **Ökad kvalitet och effektivitet i vård- och servicearbetet**

Risker och farhågor som ibland lyfts fram gällande uppgiftsväxling har inte realiserats inom initiativet. Exempel på farhågor som inte förverkligats:

- ☒ Att servicemedarbetarna skulle sakna rätt kompetens för uppgifterna
- ☒ Att yrkesrollerna skulle bli otydliga
- ☒ Att undersköterskor skulle fråntas arbetsuppgifter de önskar få utföra

Resultaten från uppföljningen sammanfattas på följande sidor.

Initiativet har bidragit till att skapa en förbättrad arbetsmiljö för vårdpersonalen

Sammantaget indikerar uppföljningen att uppgiftsväxling av vårdnära service-tjänster har bidragit till en förbättrad arbetsmiljö för vårdpersonalen.

Drygt 80 procent av vårdpersonalen upplever att möjligheterna till återhämtning har stärkts och att deras arbetsmängd har blivit mer rimlig. En majoritet anser också att de har fått mer tid till raster och pauser samt tid till reflektion över arbetet.

När undersköterskorna har fått mer tid för patientnära arbete har de även kunnat avlasta sjuksköterskorna i verksamheten.

Den primära effekten som observerats är att **stressen i arbetet har minskat**. I faktarutan nedan beskrivs de vanligast återkommande förklaringarna till detta.

Orsaker till att vårdpersonal upplever en minskad stress

- ✓ Antalet olika arbetsuppgifter för vårdpersonal har minskat
- ✓ Arbetstempot har upplevts som mer rimligt
- ✓ Vårdpersonalen har kunnat lägga mer tid på patienterna, vilket har minskat den så kallade etiska stressen och känslan av att inte rätta till
- ✓ Möjligheterna till teamarbete mellan undersköterskor och sjuksköterskor har stärkts

Bättre möjligheter till återhämtning

82 procent av undersköterskorna och sjuksköterskorna upplever att deras möjligheter till återhämtning har stärkts sedan de förändrade arbetssätten infördes.

82 %

(354 av 430)

Mer rimlig arbetsmängd

84 procent av undersköterskorna och sjuksköterskorna upplever att deras arbetsmängd är mer rimlig jämfört med hur det var innan de förändrade arbetssätten.

84 %

(363 av 430)

Fler raster och pauser

74 procent av undersköterskorna och sjuksköterskorna upplever att de har fått mer tid till att kunna ta raster och pauser i arbetet.

74 %

(315 av 428)

Uppgiftsväxlingen har bidragit till ett bättre utnyttjande av vårdpersonalens kompetens

En stor majoritet av vårdpersonalen och samtliga vårdenhetschefer som deltagit i uppföljningen upplever att vårdpersonalens kompetens och förmåga har använts på ett bättre sätt som en följd av uppgiftsväxlingen.

Den frigjorda tiden har framförallt använts till patientnära arbete. En majoritet av vårdpersonalen uppger att de har fått mer tid till både patientnära omvårdnad och samtal med patienter och närstående.

Vidare upplevs roller och ansvar ha blivit tydligare eftersom de arbetsuppgifter som lämnats över är sådana som inte ingår i eller kräver vårdpersonalens kompetens.

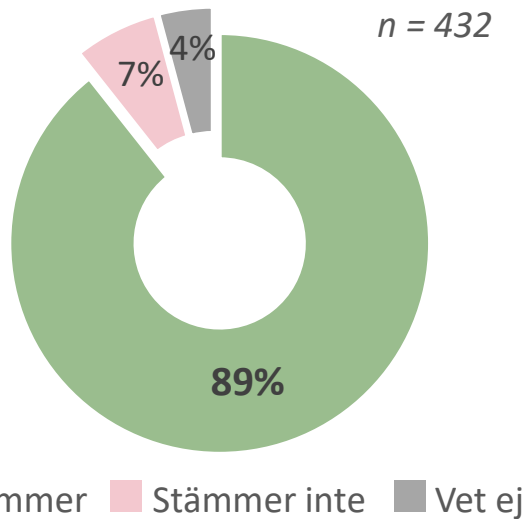
Såväl vårdmedarbetare som vårdenhetschefer är positiva till en framtid där servicemedarbetare stödjer vården på liknande sätt som under detta initiativ.

Jag är specialistutbildad för att arbeta med patienter, ska jag lägga halva min dag på att städa? Det har inte känts som att vi använt kompetensen rätt tidigare.
- Undersköterska

Uppgiftsväxling ligger i tiden, att man avlastar vårdpersonal från de arbetsuppgifter som inte är direkt vård. Vårdpersonal ska jobba med det de är utbildade till – att ta hand om patienter.
- Vårdenhetschef

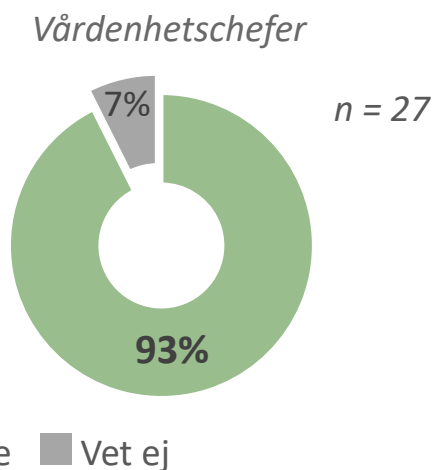
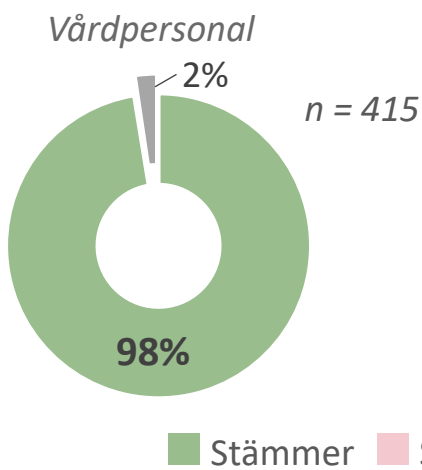
Bättre nyttjande av kompetensen

89 procent av undersköterskorna och sjuksköterskorna upplever att deras kompetens och förmåga används på ett bättre sätt efter uppgiftsväxlingen.

Positivt att fortsätta arbeta på liknande sätt

98 procent av vårdpersonalen och 93 procent av vårdenhetscheferna är positiva till en framtid där servicemedarbetare stödjer vården på liknande sätt som under detta initiativ.

Kvaliteten och effektiviteten i vården har ökat när medarbetare arbetar på toppen av sin kompetens

Verksamheterna lyfter att kvaliteten i de flesta fall har förbättrats sedan servicemedarbetare övertagit arbetsuppgifterna. En viktig anledning är att serviceuppgifterna i större utsträckning utförts direkt när behov uppstår. Detta verkar vara särskilt påtagligt för tjänsten *Slutstäd av vårdplats på vårdavdelning*, där effekten i flera fall blivit att vårdplatser frigjorts snabbare.

På samma sätt anser vårdenhetscheferna att patientsäkerheten har

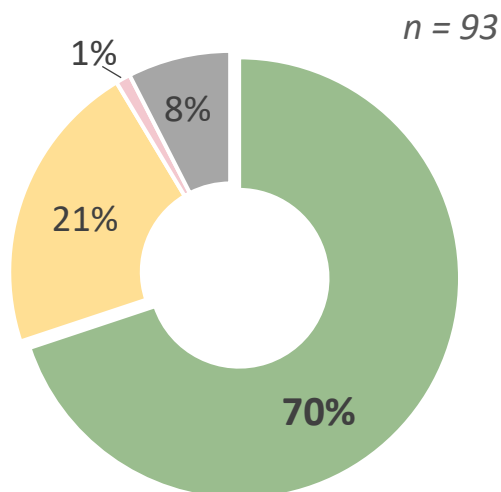
förbättrats i samband med att servicemedarbetare tog över tjänsterna. Endast för två procent av tjänsterna upplever vårdenhetscheferna att patientsäkerheten har försämrats. Cheferna lyfter bland annat att den minskade stressen hos vårdpersonal bedöms minska risken för fel samt att hygienens förbättras när utbildade servicemedarbetare utför patientnära städ och rengöring av köksutrymmen.

Att bara kunna ringa på slutstäd, som kommer direkt, ökar flödet och minskar tiden nästa patient väntar på akuten eller andra avdelningar.
-Vårdenhetschef

Genom detta stöd är personalen mindre stressad och bara det ger ju i sin tur minskad risk för fel.
-Sjuksköterska

Ökad kvalitet i vård- och service- arbetet

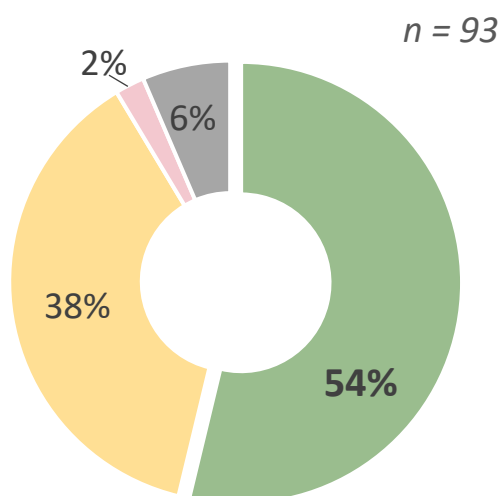
För 70 procent av service-
tjänsterna anser vårdenhets-
cheferna att kvaliteten har
förbättrats under initiativet.
Enbart för en procent upplevs en
försämrad kvalitet.

■ Förbättrats ■ Försämrats ■ Oförändrad ■ Vet ej

Stärkt patientsäkerhet

För 54 procent av service-
tjänsterna anser vårdenhets-
cheferna att patientsäkerheten
har förbättrats under initiativet.
Enbart för två procent upplevs en
försämrad patientsäkerhet.

■ Förbättrats ■ Försämrats ■ Oförändrad ■ Vet ej

Fyra slutsatser från uppföljningen av initiativet

När olika professioner arbetar på toppen av sin kompetens ökar kvaliteten och effektiviteten i vården samtidigt som arbetsmiljön stärks.

Detta har varit en viktig slutsats från uppföljningen av initiativet, och sammanfattar resultaten som redovisas på föregående sidor.

1

Uppgiftsväxling av vårdnära service är en pusselbit i arbetet mot en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Att använda kompetensen rätt är en central strategi för att klara den framtida kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården. Uppföljningen har visat att såväl vårdmedarbetare som vårdenhetschefer är starkt positiva till en framtid där servicemedarbetare utför vårdnära serviceuppgifter.

2

3

Införande av vårdnära service bör utvärderas som en långsiktig investering i förändrade arbetssätt.

Vid ett eventuellt framtida breddinförande av vårdnära service bör en central målsättning vara att vårdens effektivitet ska öka. Vid effekthemtagning är det därför viktigt att ta hänsyn till de långsiktiga effekterna av förändrade arbetssätt på aspekter som kvalitet, arbetsmiljö och arbetsplatsens attraktivitet – inte enbart kortsiktiga ekonomiska effekter.

4

Det finns en fortsatt stor potential att utveckla vårdnära service-konceptet.

Uppföljningen av initiativet har visat att det finns stor potential att vidareutveckla vårdnära service-konceptet. Åtgärder som Regionsservice kan vidta för att utveckla konceptet omfattar bland annat att anpassa tjänsteutbudet ytterligare till vårdens behov, att öka standardiseringen av tjänsterna samt att tillvarata möjligheterna att uppnå skalfördelar.

Initiativet fortsätter under 2022

Regionstyrelsen har beslutat om en förlängning av initiativet, som ett sätt att bistå sjukhusen i deras arbete med att förbättra bemanningssituationen.

Servicemedarbetare motsvarande 128 årsarbetare kommer att fortsätta avlasta vården genom central finansiering till och med 30 september 2022. Därefter kommer vårdnära servicetjänster att hanteras inom ordinarie serviceöverenskommelser mellan sjukhusförvaltningarna och Regionservice.

Läs mer om initiativet och uppföljningen

Mer information om vårdnära service och slutrapporten med fullständiga resultat från uppföljningen av initiativet finner ni på Regionservice webb: regionservice.vgregion.se/vardnaraservicetjanster

Avlastning av vårdpersonal genom vårdnära service